

A D A T T Á R

BOTFALVAI.

EGY ISMERETLEN RÉGI VIGJÁTÉK.

II

NEGYEDIK VÉGZÉS.

ELSŐ KIMENETEL.

Botfalvai. Retkesi.

Botfalv. Ha valaha az egek segítségemre akartak lenni, most valóban segítenek; mert minden tsillagzatok meg esküdtek Vojtási veszedelmére: az én Uramot pedig meg akarják tartani. Nem adnám egy tarka malatzért, de három véka krumpirért sem adnám, hogy reád akattam Retkesi Sógor, mert ugyan jól tudod ütni a karikát. — Jaj de hol van? ugyan még én is bolond vagyok, hogy magammal beszéllek! meg tsalt az átkozott, a mint veszem észre, ben törik a késem, ha el hagyott — de amott látom ötet ebhengyi uramot, ugyan reá tartya magát, mint a Kompoti kis asszony — ugyan meg ijjesztettél sógor.

Retkesi. Hogy hogy?

Botfalv. Azt gondoltam, hogy tserbe hagytl, hol késtél.

Retkesi. A hol tetszett: a mott egy ház szögletet meg gyujtottam.

Botfalv. Tudom tudom.

Retkesi. No ha tudod minek kérde.

[54]

Botfalv. Ugy ugy, de előbb meg akarlak inteni, hogy valahogy...

Retkesi. Ha ha ha! még az is rendes, hogy a tojás okossabb akar lenni a tyúknál. Régen meg jöttem én onnan, a hová te akarsz menni.

Botfalv. Mi hallod, a lónak négy lába van, még is meg botlik, te is...

Retkesi. Meg ugyan ha szüzi muszi álom táska a kotsis, mint etc.

Botfalv. Ej! hiszeny hitvány embernek tartasz te engemet.

Retkesi. Hogy ne tartanálak, mikor a kis ujjam is többet tud nálad, még is te akarsz engemet inteni.

Botfalv. No no kedé a kaláts; hanem tsak melegébe hozzá lássunk. Most szolgál az alkalmatosság, még a Lépesi aluszik.

Retkesi. Mit siettetz?

Botfalv. Mert félek, hogy ha fel ébred álmából, nem fogja azt várni, hogy utánna mennyek, s-meg előz bennünket, és el rántya alólunk a gyékényt.

Retkesi. Azon te ne törd a fejedet. Mit tehet szék láb, vagy hangya, ha borostyány ellen? hidegen is elverem én a vasat. Sött azt akarnám, hogy

ott találjam Vojtásinál. Ha ő Lépesi, Enyvesi leszek én; annyi betsület sem marad rajta mint a nagy szombati tisztességen. De még azt is meg tselekszem ravasságom által, ha fel petzkelem az eszemet, hogy önnön magát elfelejtse ki legyen, és engemet mongyon Lépesinek. [55]

Botfalv. Mi képpen?

Retkesi. Azt most ne kérdezd, nincs időm arra.

Botfalv. Ember vagy Retkesi sogor.

Retkesi. Hát az öltözetem hogy tetszik?

Botfalv. Mint ha reád szabták volna.

Retkesi. Jól vagyon tehát.

Botfalv. Annyi jót adgyon az Isten néked Retkesi sogor, a mennyit magad magadnak kívánsz: mert ha tsak annyit ád, a mennyit meg érdemlesz, semminél is kevesebb lesz... Mi oltá gyalog járok, hamissabb, gonosszabb embert nem láttam ennél.

Retkesi. Mitsoda? hogy mered azt mondani?

Botfalvai. Halgatok, halgatok! de mit adok néked ha szeretséssem végbe viszed a dolgot?

Retkesi. Mit adnál te nékem koldus kutya? hiszen tetőd sinta.

Botfalv. Tsak arra kérlek Retkesi sogor, hogy...

Retkesi. Már tudom mit akarsz mondani, másnak akarsz patkányt fogni, magadnak pedig egy egeret sem foghatsz. Ne mutass utat farkasnak az erdőre.

Botfalv. De tsak még is nem árt két ruha téiben.

Retkesi. Tsak te magadra vigyázz: jól tudom én mit kellessék nékem tselekedni: jó rendbe állítottam minden tsalárdságimat.

Botfalv. Tsak jó ember vagy te.

[56]

Retkesi. Jó ember se te, se én nem vagyok: ritka madár a jó ember.

Botfalv. Isten meg tartson...

Retkesi: Az akasztó fára.

Botfalv. Ugy szeretlek Sogor ravasságidért, mint a túrós lepényt.

Retkesi. No ne fetsej, mert már merő hazugságokat pökdösöl.

Botfalv. Ugyan meg vendégellek ma, mihelyest vége lesz a komédiának.

Retkesi. Eregy, magadnak sinta mit rágnod.

Botfalv. Ugy jó tartalak étellel, itallal, hogy tsak birhasd magadat.

Retkesi. Akkor hiszem, mikor meg látom.

Botfalv. De Pilátus uttse, meg látod, mihelyest a zálogot elhozod Vojtásitul.

Retkesi. Ha el nem hozom akkor kedved szerint, addég verj egy furkos bottal, még tsak egyet rugjatok (1). De szaporán mutasd meg mellyik a Vojtási háza? Majd vojtázcék én veled, de meg vakarja a fejét.

Botfalv. Ez a harmadik az ő háza.

Retkesi. Stl tziitt, tziitt, az ajtó nyílik.

Botfalv. Talán magát Vojtási okádgya ki.

Retkesi. Ez a Vojtási?

Botfalv. Ez az égetni való. Reád bizom, Sogor, majd én itt lesbe állok, mert nem merek szembe elejbe jönni.

Retkesi. Ni hátra mász az átkozott, mint a rák.

[57]

MÁSODIK KIMENETEL.

Vojtási. Retkesi. Botfalvai.

Vojtási. Nem olyan rossz ember ez a szakács, mint vélekedtem felőle, mert még eddig semmit sem tsipett el, ha nem tsak a kantsut emelgeti. De hiszen ez a szakácsoknak leg jobb mestersége.

Botfalv. (Retkesihez) Hallod sogor, ideje van, láss hozzá.

Retkesi. Veled értek.

Botfalv. Vess horgot elejbe.

Retkesi. Azt mondták, hogy jó emlékezem, hogy ebben az uttzában, a horpaszi kaputul hatodik házba lakik.

Vojtási. Vallyon mitsoda kardos embert látok én amott? honnan való? vagy mit keres, az ábrázattýából idegen embernek, és tsalárdnak láttzatik lenni.

Retkesi. (suttomba) Hogy isméri a rosszat a gonosz! — De ime, meg mutattya ez az ember a házát.

Vojtási. Felém jön: Vallyon mitsoda országból jött ez ide?

Retkesi. Hallodé te potrohos hasú, görbe szájú, Luciper unokája, mond meg a mit kérdek.

Vojtási. Kivel beszélsz? hát nem tudsz köszönteni? te sátor alatt heverő, dögön nevedett fáraó maradéka.

Retkesi. Én ebre korpát, hidra szénát nem szoktam vesztegetni.

Botfalv. (suttomba) Ugyan policiással tudnak ezek egymással beszélgetni.

Retkesi. Ismersz é valakit, itt a horpaszi kapu mellett? [58]

Vojtási. Önnön magamot.

Retkesi. Tönnön magadat? — Vaj ki kevesen vannak mostani világban, kik önnön magokat ismerik.

Botfalv. (suttomba) Boldogul van a dolog, okoskodik már.

Retkesi. Én egy gonosz, Istentül elragaszkodott embert keresek, a korhelyoknak tzéh-mesterét.

Vojtási. Alig ha nem engem, mert ez az én titulusom. Kinek hiják azt az embert?

Retkesi. Annak sok féle neve vagyon: Huzó, vonó, tsaló, lopó, ragadó, kerékre való lator, az utolsó neve Vojtási Getzi.

Vojtási. (a halgatókhöz) No nem mondtam hogy engemet keres? Hallod te iffin, én vagyok az a kit keresöl.

Retkesi. Te vagy Vojtási?

Vojtási. Igen is én vagyok.

Retkesi. El hiszem, mert a szemedből is ki látszik, hogy régen megérdemletted az akasztó fát: e hol az Uram ezt a levelet küldi.

Vojtási. Kitsoda a te urad?

Botfalv. (suttomba) Jaj oda vagyok elfelejtettem neki meg mondani a nevét.

Retkesi. Ismérd meg a petsétrül, mond meg te magad a nevét, hogy tudgyam ha te vagy é valóságosan Vojtási.

Vojtási. Add ide a levelet.

Retkesi. Fogjad.

Vojtási. Ez Nyeresinek tzimera.

Retkesi. Igen is Nyeresinek. Már most tudom, hogy jól adtam kezébe a levelet, minek utánna a Nyeresinek nevét említetted. [59]

Vojtási. Mit tsinál az urad?

Retkesi. Az én uram? Eszik, iszik, jádzik, pipázik, aluszik, mint a kinek minden nap tizen két eke szánt. No tsak olvasd el szaporán a levelet; itt van a pénz nálam; az orát, és kardot add kezembe mingyárt, mert sietnem kel, ha holnap délre othon nem leszek, ötven páltza lesz fizetésem fáratt-ságomért.

Vojtási. Jó szerentsét hozzá (fel töri a petsétet). Hát az urad nem köszöntet engemet?

Retkesi. Nem, mert az én uram tsak betsületes embereket szokott köszönteni.

Vojtási. Tsak betsületes embereket?

Retkesi. Igen is tsak betsületes embereket.

Vojtási. Hát én nem vagyok betsületes ember?

Retkesi. Még eddig nem nyomtatták nevedet a Kalendáriomba. — No tsak olvasd el a levelet.

Vojtási. Azt akarom, tsak halgass... Lépesi szolgálmat hozzád küldöttem az ezüst kardért, és oráért...

Retkesi. A jegy is a levélbe van, ha én vagyok ez a Lépesi, vagy nem.

Vojtási. Látom... De tsak azon haragszom hogy előre nem köszöntött.

Retkesi. Hallod, ez a Katonáknak rend tartása, hogy ők kézzel szokták köszönteni, mind az érdemeseket, mind az érdemteleneket... Hanem tsak olvasd tovább a levelet. [60]

Vojtási (olvassa). A hátra maradott tiz aranyat elküldöttem általa, vedd Kezedhez, a kardot és orát küld el.

Botfalv. (suttomba) Ugyan karohöz kötötte az ebet!

Vojtási. De te vagy-e Lépesi, Nyeresinek szolgálja.

Retkesi. Vak vagy, ha nem látod nevemet a levélben.

Vojtási. De mitsoda goromba ember ez a te urad?

Retkesi. Mit? goromba? fogod (!) meg a motskos nyelvedet.

Vojtási. Sem előre nem köszöntött, sem utollyára jót nem kíván.

Retkesi. Azt magadnak tulajdonítsad: te magad leg jobban tudod mit érdemlesz. Az én ítéletem szerint, jól tselekedte uram hogy nem köszöntött előre; hibázott abban, hogy utolyádra ötvenet nem kívánt.

Vojtási. Még tégeded is fa bötsöbe ringattak... No tsak add ide a pénzt.

Retkesi. Nesze olvasd meg; mert a pénz, és a könyv olvasva, az asszony pedig verve jó.

Vojtási. Meg olvasom... gyere be utánnam.

Retkesi. Megyek, (a halgatokhoz) törbe van a madár.

HARMADIK KIMENETEL.

Botfalvai.

Miolta a világon vagyok ravasszabb embert nem láttam ennél a Retkesi sogornál; ugyan még annak is sok tölönköt hordozott a nyaka, [61] mint a szökevény malatznak: már most magam is igen tartok tőle, hogy szinte oly rossz ne legyen, mint Vojtásihoz volt, s-ha alkalmatosságot kap, ellenem ne fordítsa szarvait; vagy zálogostul más ajton el ne illantson. Be meg ruházná akkor! Attól is igen félek, hogy még ő ott bent trétsel, az öreg Szükmarkosi vissza tér a piatzrol, s-a kopokat hájon kapja; vagy minek előtte ki jön a sogorom, el érkezik a valóságos Lépesi, és így valamit forté-

lyossan építettem, földig le rontya. Bizony mind a két felől szoros a kaptzám, nagy veszedlembe ejtettem magamot. De de — hopsza Marinka! jól van! jön a Retkesi sogor, ithon vagyok már.

NEGYEDIK KIMENETEL.

Retkesi. Botfalvai.

Retkesi. Huja Haja! Huja haja!

Botfalv. Itt vagy Retkesi sogor.

Retkesi. Itt ha nem bánod. Vojta!

Botfalv. Juvól!

Retkesi. Hilfó meg nyertem a vojttát az eb ugatta országán.

Botfalv. O lelkennek öröme, szivemnek tsútsa, szopom az orrod hegyét, hogy tsokollyalak meg.

Retkesi. Eregy, piszkos vagy malatz. Imhol a zálog.

Botfalv. Oh hogy az Isten álgyon meg! de ugyan mit tsináltál annnyi ideig ottan? [62]

Retkesi. El hiszem bizony mit; néked a zálogot hoztam, magamnak pedig ezt, a fárattságomért (Vojttásinak oráját, és elszénnyét el lopta)

Botfalv. Nem hijjába mondottad, hogy Enyvesi leszöl.

Retkesi. Azt gondolod, hogy én héjjába faradok? de egy lépést sem teszok haszonny nélkül; az Istennek sem szolgálnak ingyen.

Botfalv. Ugyan szerentséssen jártál a vásárra.

Retkesi. A ki mennyit farag, annyi forgátsa vagyon. Kapály kurta néked is lesz.

Botfalv. No hiszen az uram sem kívánnya ingyen fárattságodat.

Retkesi. Meg elégszem evvel, ha nem máskor is szivessen szolgálok.

Botfalv. Jöszte tehát, leg alább igyuk meg az áldomását.

Retkesi. Mennyünk hát be, ha ugy akarod a kotsmára: Igyunk Vojttási gazdának is több ilyen jó szerentséjéért.

ÖTÖDIK KIMENETEL.

Vojttási. Ha, ha ha! jól van a dolog, ki szállottam már a rév partra elküldöttem a zálogot Nyeresinek. No kutya rajta, eb költötte Botfalvaiba, nints már hol turkálnod! szeretném ha előmbe akadnál a pokol töltelék, majd meg látnám, mennyiért¹ a kalmársághoz. Hallom igen pükte a markát, de el törött fejszéje, tsák a nyele maradott kezébe, annak sem veszi [63] hasznát. Meg tsufolom a semmire kellő gaz embert, tsak jöjjön ide; ide várom a fekete lére. Ho ho! a ki varjut akar lönni, nem pettegeti kéz ujját. Bár tsak az öreg Szükmarkosival lehetnék! hogy el beszélhetném néki a dologot: tudom hogy Botfalvaitól nem fogja kémélleni a tatár korbátsot... De jól is esne a kutya párának... És imhol a farkas a mesében.

HATODIK KIMENETEL.

Szükmarkosi. Vojttási.

Szükmarkosi. Meg látom, mit vitt végbe Botfalvai, mi sült ki mester-ségéből, ha fel tette-e már Vojttási Várának bástyájára a zászlót.

Vojttási. Hozott Isten Szükmarkosi! add ide szerentsés kezedet.

Szükmar. No mi dolog Vojttási?

Vojttási. Már...

¹ Helyesen nyilván: mennyit ért.

Szükmar. Mit már?

Vojtási. Már nints mitől félned, örökös rabod Botfalvai.

Szükmar. Volt nálad?

Vojtási. Nem volt.

Szükmar. Hát mi dolog?

Vojtási. Azok a tiz aranyak, mellyeket Botfalvainak ígértél, ha el viszi tőlem a fiad zálogát, erszényedbe maradtak.

Szükmar. Akarnám ugyan.

[64]

Vojtási. Nints különben. No ládd é (kezet fog Szükmarkosival) ha Botfalvai a fiad kardgyát, s-oráját elviszi tőlem, és vissza adgya a fiadnak, akasszanak fel, ha néked tiz aranyat nem adok; azonkívül a zálogot is oda engedem.

Szükmar. Meg akarsz tsalni.

Vojtási. Bizonyomra mondom, nem akarlak meg tsalni.

Szükmar. Jaj a te bizonyodért az oromat sem fújom ki.

Vojtási. Eb legyenek, ha embere nem leszek szavamnak.

Szükmar. De voltál vele?

Vojtási. Voltam a fiaddal is.

Szükmar. Mit mondott mit beszéllett?

Vojtási. Gyermekségeket, a minémüket a gyermekek szoktak gagyogni: tolvajnak, akasztófára valónak, tsalónak, hamisnak mondtak.

Szükmar. Valóban nem hazudtak.

Vojtási. Azért én sem haragudtam meg, noha másoknak meg döfi orrokat az igaz mondás.

Szükmar. De már semmit sem félsz tőle? Szeretném tudni.

Vojtási. Egy fekete körömnnyit sem, mert már a zálogot el nem viheti tőlem: emlékezől arról, a mit régen mondtam, hogy Nyeresinek eladtam?

Szükmar. Igen is emlékezem.

Vojtási. A szolgája által levelet küldött hozzám pénzzel együtt, ki is a fiad kardgyát, otáját el vitte.

Szükmar. Ugyan ugyé?

[65]

Vojtási. Nints különben. Már most ha fejere áll is Botfalvai, a zálogba nem kopik a foga.

Szükmar. No, no! vigyázz, igen tartok tőle.

Vojtási. Nekem nints mitől tartanom; bizonyossá tett a levél, Nyeresinek tzimere volt a petséten.

Szükmar. Jól van jól de tsak a legénnye volt itten?

Vojtási. Tsak a legénnye.

Szükmar. Hát ha valami álnokság lappang ebbe a dologba? mert vaj mi prakticus ravasz roka Botfalvair!

Vojtási. Ismérem, Nyeresinek keze irását, még az emberinek is fel volt a neve téve.

Szükmar. No ha úgy van a dolog, ördögöt fog ma Botfalvai, annak is szarva lesz... de mitsoda jövevény embert látok amott?

Vojtási. Nem ismérem kitsoda... Vonnyuk meg itt magunkat.

HETEDIK KIMENETEL.

Lépesi, Szükmarkosi, Vojtási.

Lépesi. Rosz, és semmire kellő gaz szolga az ki az urának parantso-lattját imvel, ámvál viszi végbe. A ki kötelességéhez serényen nem lát, ha tsak meg nem intetik, az korpa moslókra sem érdemes. Némely szolgák, midőn

uraik nem latták, vagy ha valahova küldetnek azt gondolják, hogy szabad a vásár. Szabadon koberolnak, korhelkodnak, részegeskednek, s-mire haza mennek, olyanok a szemek, mint egy lúd tojás: bár kérdezze azután valaki, mi lelta a szemeket? készen van a tzafrangos hazugság: hogy [66] fájnak, vagy ki nem aludták magokat. Ez ilyen szolgálak nem szolgálak, hanem csak a szolgálaknak nevét hordozzák: se lelkek, se Istenek nints. Ez ilyen szolgálakkal én magam nevét nem akarnám egy kalendáriumba nyomtattni, a mint ki adta az uram a parantsolatot, jól lehet maga jelen nintsen, még is úgy szinte végbe viszem, mint ha maga itt volna. Mert ha Ebbkérdeire vára-koztam volna, még most is a vendég fogadóba nyujtoznék. Kezébe adtam a levelet, hogy az urának adná; meg ígérte hogy utánnam fog jönni: de a mint tapasztalom ő is azok közül való, kik sokat ígérnek, de sem mit sem tesznek. Majd meg látom, talán haza jött már addég a Vojtási... Meg kotzogtatom az ajtót, s-ki hívok valakit: ki fizetem ötet, és a zálogot adgya kezembe.

Vojtási (suttomba). Engem emleget! tudod mit Szükmarkosi?

Szükmark. Mit?

Vojtási. Ez enyim ez az ember, a fiad zálogát keresi, de majd horgot rágratok vele.

Szükmar. Csak azután ő téged ugyan azon horgon meg ne fogjon.

Vojtási. Nem félek attól: egyszeribe meg ejtem; a jó emberek szegé-nyitenek engemet, a rosszak gazdagitnak.

Lépesi. De mit kések, mulik az üdö... Hej ki vagyon bent? [67]

Vojtási. Meg szollitom Hallód Ifjul 'mit keresöl? (suttomba) farkast fogok a ludon

Lépesi. Nyissátok meg az ajtot!

Vojtási. Hallód-é te, kit keresel?

Lépesi. E háznak urát Vojtásit.

Vojtási. Ha Vojtásit keresed, ime előtted áll.

Lépesi. Te vagy Vojtási.

Vojtási. Igen is én vagyok.

Lépesi. Ugyan reá illené az akasztófára.

Vojtási. (a halgatokhoz) Tsuda dolog, valaki meg lát, mingyárt meg tudgya, mire teremtet engem az Isten? — mit akarsz velem?

Lépesi. Valami kardot, és orát vett tőled az uram.

Vojtási. Ki a te urad?

Lépesi. Nyeresi György.

Vojtási. Nyeresi György? vett igen is, de még tiz arannyal ados maradt.

Lépesi. Imhol vagyon a tiz arany, a zálogot add kezembe.

Vojtási. Jól van jól.

Lépesi. Ne fogjad.

Vojtási. Atze ide... de a Nyeresi küldötte ezt a pénzt.

Lépesi. Igen is Nyeresi.

Vojtási. A te urad?

Lépesi. Az, az no, Nyeresi, az én uram.

Vojtási. És hogy a te kezébe adgyam a kardot, meg az orát? [68]

Lépesi. Ugy;vagyon.

Vojtási. Várákossz itt egy kevéssé, mingyárt vissza térek hozzád.

Lépesi. De szaporán, mert sietnem kell hazafelé.

Vojtási. Szükmarkosi jöszte ide egy szora.

Szükmar. No mi kell?

Vojtási. Mi tévők legyünk most? kezembe van ez a legény, a ki ezt a pénzt hozta.

Szükmar. Mi dolog?

Vojtási. Nem veszed észre ravasságát? ez a Botfalvainak mestersége. Kutya ágyába született hamis kölke, ugyan okossan el intézte a dolgát! éppen annyi pénzt küldött, a mennyivel még tartozott Nyeresi.

Szükmar. Ugy ugy, de hallod-é egy a szoba kementzével, ezt együtt kerestük, felé a nyereségnek engemet illet.

Vojtási. Oda is adom, — inhol vagyon az öt arany.

Szükmar. Köszönöm.

Lépesi. Ne szuszogjatok ottan, add ide a zálogot, azután hadd menyenek haza.

Vojtási. Széles az utza, akár fel, s-akár alá — de hallod é te mond meg igazán a Nyeresi szolgálja vagy é?

Lépesi. Vesszen meg az eszed, hányszor mondtam?

Vojtási. Mikor indultál onnan hazul?

Lépesi. Az este kiletz órákor.

Vojtási. Más kép a mint látom, izmossak a lábaid, elviselhetnék a vasbékót.

Lépesi. Te is illené (!) a nyársra.

Vojtási. Mennyit fizet az urad esztendőre? [69]

Lépesi. Husz forintot.

Vojtási. Husz forintot? husz páltzát minden napra gaz ember.

Lépesi. Hallod-é nem a te szekered farán ülök: velem ne kötekegy, mert meg ismértetem veled a' Magyarok Istenét: hadd menyenek haza.

Vojtási. Nem tartoztatlak barátom, el mehetsz, a honnan jöttél;

Lépesi. Ugyan okos ked mint a nádi veréb, hát a kard, és az óra!

Vojtási. Ho ho! hol eddég a kard, és az óra?

Lépesi. Tehát a pénzt add vissza.

Vojtási. Vissza? nem kopik erszényed tőle.

Lépesi. Hát tsak ugy beszélsz.

Vojtási. Bizony tsak ugy most az egyszer.

Lépesi. Hallod, keres magadnak bolondot, ha tréfálni akarsz.

Vojtási. Minek keresnék? mikor te it vagy? ha eszed lett volna, nem hattad volna magadat reá szedni, te alattomba tzinkoskodol!

Lépesi. Talán kotlik az eszed? ki tzinkoskodik alattomba?

Vojtási. Te tzinkoskodol, tudom kinek bőrébe öltöztél ravasz roka, de keleptzémre keritettelek az orgazdáddal együtt.

Lépesi. Talán árendába adtad az eszedet? Ki az én orgazdám?

Vojtási. Árendába adtad bizony te a bőrödöt ma, de ki tsávallyák. [70]

Szükmar. De jó fejed vagyon, a mint látom az álnokságra.

Lépesi. Nosza eb után te is vén komondor.

Szükmar. Nyilván jól kente a tenyeredet Botfalvai Gazsi?

Lépesi. Mi tsoda Botfalvai.

Vojtási. A te orgazdád, és mestered, ki téged erre a ravasságra tanított, hogy ki fatsarjad tőlem a kardot, és órát.

Lépesi. Ugyan van e jó dolgok? Mitsoda ravasságot vettek szememre!

Szükmar. O ártatlan pára! tsak meny vissza, s-mond meg Botfalvainak, hogy készittse az alfélet.

Lépesi. Ki a tatár az a Botfalvai? mert én ugyan se hírét, se nevét nem hallottam.

Szűkmar. De minek himeződ hámozod a nyilván való dolgot? igen vakanak kel lenni, a ki a rostán által nem lát.

Vojtási. Vald meg inkább igazán, még szépen szollok, vagy pedig takarogyal, és mond meg Botfalvainak, hogy későn ébredett fel, más Lépesi vitte el a zálogot.

Lépesi. Én magamon kívül más Lépesit nem ismérek.

Vojtási. Elég az azon, hogy én ismérek, és nyilván tudom, hogy te, tudgya a tatár kinek hijnak, Lépesi akarsz lenni, de én nálam ugyan nem lépeskedel.

Lépesi. Nem de én adtam kezedbe a tiz aranyat, és az iránt néked [71] szolló levelet, melyet az uram küldött, az inasodnak adtam?

Vojtási. Az én inasomnak? Mitsoda inasomnak?

Lépesi. Ebkérdinek.

Vojtási. De már ezt nem jól tanultad meg. (Szűkmarkosihoz) No nézd Szűkmarkosi mitsoda szentelen alattomba való patvaros gaz ember ez, tsak erővel is ki akarja tolni a szemünket. — Hallod te akasztofa tzimere.

Lépesi. A vagy bizony te mag(ad).

Vojtási. Hogy mered azt hazudni, hogy te a levelet az én inasomnak adtad, hiszen azt maga Nyeresi szolgája valóságos Lépesi adta az én kezembe, nem inasom.

Lépesi. Hazugság, mert én vagyok a valóságos Lépesi, a levelet én adtam az Inasodnak.

Vojtási. Mitsoda inasomnak?

Lépesi. Már mondtam tökfilkó! Ebkérdinek.

Vojtási. Nekem Ebkérdi nevű inasom soha sem volt, nints is.

Lépesi. No az úgy van, a mint mondom: annak adtam a levelet: itt állott a kapuba; még azt mondotta, hogy a bírónál törvénykedel, a pénzt is eleget kérte tőlem, hogy kezébe agyam, de azt nem mertem szakállára bizni. Minek utánna a levelet kezébe adám néki, azonnal a vendég fogadoba mentem; s-még azt is ígérte, hogy ha te haza jössz a birotul, ércettem fog jönni, de még most is a vendég fogadoba volnék, ha reá várakoztam [72] volna: s-tsak most jövék onnan. Azért héában gyanakodtam¹ felőlem, hogy én tsalárdkodom, mert valóságos Nyeresinek, valóságos Lépesi szolgája vagyok: a Botfalvainak hírét sem hallottam.

Szűkmar. Vojtási, szerentse ha Botfalvai körül nem vett.

Vojtási. Mondasz valamit Szűkmarkosi.

Szűkmar. Nekem igen nagy szöget vért fejembe a levél, és Ebkérdi-nek neve.

Vojtási. Hidd el, ennek beszédgye nékem is meg ütötte az orromat.

Szűkmar. Mingyárt meg tudgyuk, ha ő volt é vagy más. — Mitsodás termetü, ábrázatú volt az Ebkérdi?

Lépesi. Sima ortzáju, mint a pulyka tojás, kerek ábrázatu, mint a tsiko, le fötyög az ajaka, mint a spanyol lónak; gondor a haja mint a sendel szeg; akora a feje mint egy disznó tők; egy tarka köntös volt rajta, hegyes söveg a fejében.

Vojtási. Valóságos Botfalvai volt! Jaj oda vagyok! Szűkmarkosi meg halok!

Lépesi. De azt ugyan nem engedem, hogy meg hally, Korság ütötte, előbb add vissza a tiz aranyat, és meg a huszat melyet az uram már előre le tett, azután akaszd fel magadat nem bánom.

¹ Helyesen nyilván: gyanakodtál.

Szükmar. Nekem is tartozol tiz arannyal fogadásod szerint.

Vojtási. Öt aranyat néked attam a tizből.

[73]

Szükmar. Tartoztál vele, mert együtt kerestük.

Vojtási. De most add vissza.

Szükmar. Mitsoda? vissza adgyam? talán bolond gombát ettem? azon kívül tsak te fizesd le nekem a tiz aranyat, máskép a bíróhoz: tudod hogy fel fogattad velem, hogy tiz aranyat adsz, ha meg tsál Botfalvai, és még a zálogot is oda engeded?

Vojtási. Tehát tsak el veszitek azt a pénzt, a melyet tsak tréfából ígertem?

Szükmar. Tréfa nem répa; tégy eleget fogadásodnak.

Vojtási. Leg alább Botfalvait add kezembe, ha meg köll fizetnem.

Szükmar. Botfalvait a te kezedbe? mit vétett ellened? Nem mondtottam szászor, hogy ojnád magadat tőle?

Vojtási. No ugyan meg ruházott az ákozott!

Szükmar. Tehát mért haragszol reá? ha meg ruházott, köszönd meg.

Vojtási. Nem meg ruházott, hanem meg koppasztott.

Szükmar. Jobban nyöl a tollad ezután.

Vojtási. Mi tévő legyek.

Lépesi. Bomoly meg már meg mondtottam mi tévő légy? add vissza a husz aranyat, a mit az uram előre adott, és a tizet, a mit én hoztam, azután dkszd fel magadat.

[74]

Vojtási. (Szükmarkosihoz) hát tsak nem adod vissza azt az öt aranyat?

Szükmar. Ugy tetszik, hogy nem; hegedült arrúl a Szent Dávid.

Vojtási. No üsse meg a fa ménkö (Lépesihez) jöszte utánnam a piatzra, majd ki fizetlek.

Lépesi. Megyek.

Vojtási. Ma ki fizetem az idegeneket, holnap a város bélicet... Ugyan meg kötöt nevem napjára hohér kezébe való Botfalvaija.

Lépesi. Ha annyi lépest tettél volna a mennyi szót mondtottál, már a piatzon lehetnék.

Vojtási. Hiába már! Születésem napja, életem végének napja lesz. Jöszte utánnam Lépesi.

NYOLTZADIK KIMENETEL.

Szükmarkosi.

No ugyan meg esett ma Vojtásinak a Dioszegi vásár! de nem árt néki: sok nemes ifjakat meg rontott már ő. Régen kívántam én azt néki. Tsak igaz az, nints oly ravasz roka, kinek a bőre tsávába nem kerülhet. De azt tartom az én fitzkom is ezentől okossabb fog lenni, nem egy könnyen adgya magát a Vojtára; sőt még több ifiak is példát vesznek rola. Ugyan szeretem annak a Botfalvainak az Eszét. Bár tsak vele lehetnék, ha már meg szolgálta a tiz aranyat. De kevésé a Vojtási után megyek.

ÖTÖDIK VÉGZÉS

ELSŐ KIMENETEL.

Botfalvai.

(Nagy részegen s-tántorogva) No mi manó ez? mi lehet bennetek lábain? hogy a köszvény törjön meg. Miért nem akarok állani? én le ülök magamnak... a ha, nem szégenylitek, hogy nem birtok, itt az emberek

előtt? vagy talán azt akarjátok, hogy vagy a hátamra vegyelek, vagy valaki más elvigyen benneteket innent? de abból ugyan semmi sem lesz, ha csak ti engem nem visztek; én ugyan nem hurfzollak, és én kívülem senki sem viszen el; azért álljatok fel inkább (tántorog) de ugyan kérlek mit tántorgatok mint a részeges ember? legyetek vesztég; vagy inkább csak járjatok... No megint? hadd esem el, mingyárt egyiteket ketté töröm, akkor azután jádzthattok varga tántrot nem bánom... No csak no... legyen eszetek... de én is minek okozom ártatlan lábaimat? bor ennek az oka, nem lábaim. Vallyon az előtt is olyan hamis volt é a bor? ezt majd a Hörpentesi uramtól meg kérdem. De azt tartom, hogy az előtt még gonosszabb volt: mert az előtt föbe ütötte az embereket, most még csak a lábokba száll. De patvar vigye el a lábat, elég az, hogy én ma egyet laktam a torkommal... oh lábak, lábak! álljatok már egyszer, miért reszkettek? talán nem laktatok jól? de hajlik a térdem, jól laktak. No jól laktatok, tartsatok engemet, ki jól tartottalak benneteket: Majd másszor is jól tartalak, ha most meg betsülítek magatokat... Még sem álltok? álljatok meg, mert engem uttse, ha elé veszem a kantsokat, ugyan reátok hányom... Ha meg haragszom, Mingyárt vizet iszom... de a víz itajtul, nád terem az orromba!... Még sem? no már látom semmire sem mehetek veletek. Még egyszer mondom, álljatok vesztég lábak, mert mingyárt itt hagylak, azután vigyen akár kotsonnyának... Ih minek kötekedem én veletek? még egyszer mondom, álljatok vesztég mert mingyárt itt hagylak... Ha nem akartok állani, jösztetek velem az öreg Szükmarkoséhoz, adgya meg a mit ígért, a tiz aranyat szabadságomon kívül, mellyeket Kártyásinak vissza adom.

MÁSODIK KIMENETEL.

Vojtási, Szükmarkosi, Botfalvai, Kártyási.

Vojtási. Itt vagy te kerékre való.

Botfalv. Itt ám bizony, ha nem bánnya ked, pedig mint a tsap.

Vojtási. Nem annyira bánom a káromat, mint hogy ez a varjuk eledele úgy reá szedett.

Botfalv. Ha te nem bännád, bänná most az én bőröm.

Kártyási. Mint van kend Vojtási uram? mint szolgál egéssége? örvendek neve napjára.

Vojtási. O ne boszontsd a lelkemet kérlek!

Szükmar. Köszönöm Vojtási uram a zálogot.

Vojtási. No ugyan meg kötött nevem napjára az átkozott!

Kártyási. De bizony héjjába kened te másra magad fojtottad magadra a kötelet, eb dáb nyereségnek, gélád keresménye: ebül gyűjtött szerdéknek komondor a sáfára.

Botfalv. Uram tiz aranyat ígértél add meg most.

[78]

Szükmar. Meg is adom. Vojtási urammal fel fogattuk, hogy ha ki tsalod tüle a zálogot, tiz aranyat ad... Azért Vojtási add meg a mivel tartozol.

Vojtási. Hát még te is?

Szükmar. Én is bizony, én csak az enyimet kérem: én Botfalvainak tiz aranyat ígértem meg is adom.

Botfalv. Én Kártyásitól tiz aranyat költsön kertem, meg is adom.

Kártyási (Vojtásinak). No hát barátom, te is add meg a mivel ados vagy, ezt az igasságnak törvénye hozza magával.

Szükmar. Ha jóval meg nem akarod adni, a törvény eleibe megyünk, és így ortzád fog pirulni, még is meg adod.

Botfalvai. Botskor bör az ortzája.

Vojtási. Inkább a lelkedre hagyom... de jaj hová lett az erszényem?... itt nints... itt sints... Phi! add vissza a pénzem, tudom hogy te loptad el.

Botfalv. Talán azt gondolod, hogy én is tolvaj vagyok mint te? én a te pénzre nem szorultam, ha nem a Lépesi Vojtázott, én csak néztem.

Vojtási. No hiszen átkozott Lépesi kezemre kerül még! [79]

Botfalv. Igen fél a Király az udvar birotul! régen el szedte már a Lépesi a lépét... De egy órát is láttam én nála.

Vojtási. Meg ütné (!) a guta ha még az is oda volna... oda van biz az.

Botfalv. Vojta!

Vojtási. No ugyan meg jártam én nevem napjára a szerentsétlenségnek uttyát.

Botfalv. Vojta!

Vojtási. Ez tiz aranyat kér...

Botfalv. Vojta!

Vojtási. Lépesinek harmincz aranyat adtam.

Botfalv. Vojta!

Vojtási. A zálogot el ragatta az ördög, el vitte pokolba.

Botfalv. Vojta.

Vojtási. Oda az orám.

Botfalv. Vojta.

Vojtási. Az erszényemet el lopták.

Botfalv. Vojta.

Vojtási. Boldog Isten, mire jutottam én!

Szükmar. Koldus táskára.

Botfalv. Mitsoda? Vojtási uram koldus táskára? tagadom azt: ne fély a vakságtul, még engem látz. Mit adol, ha ebbül a sárbul ki huzlak. [80]

Vojtási. Kötelességed volna gaz ember, mert te kevertél bele.

Botfalv. No látodé hogy emberséges embernek meg ismérj, minden elvesztett jószágodat vissza térítem.

Vojtási. Ne bosszontsd a lelkemet; keserüt téríted.

Botfalv. Légy jó reménységgel, ime adok egy kártya biankat (kártyát) ad néki) mak diszno van a petsétyén, mely sok ezer forintokat ér... Nesze.

Vojtási. (elveszi, de elveti) Aha lelkem hohérja!

Botfalv. Vedd fel meg bánod, vaj ki sok ezer forintokat minden prokátor nélkül fizetnek erre a kártya biankára.

Vojtási. Tartsd magadnak. Bár soha kártyát nem láttam volna, most nem üznél tsufot belölem.

Botfalv. Te lásd, holnap ezek jó reggelt mondanak kednek, de nem esik szád izére. Mi pedig most vendégeskedni megyünk, magad is eljöhethz nézni.

Szükmar. Hát az urakat nem invitáloed? [81]

Botfalv. Ok sem igen invitálnak engem. Hanem ha tetszett a játéunk, örvendünk rajta: ha pedig némely helyet meg botlottunk, azt senki ne tsudálja, mert a lónak négy lába vagon, még is meg botlik.

Végs.

Közli: KÁRPÁTI SÁNDOR.